Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 17 noiembrie 2022[1]

Cauza C-628/21

TB
cu participarea:
Castorama Polska Sp. z o.o.,
„Knor” Sp. z o.o.

[cerere de decizie preliminară formulată de Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia)]

„Trimitere preliminară – Apropierea legislațiilor – Directiva 2004/48/CE – Respectarea drepturilor de proprietate intelectuală – Articolul 4 – Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație – Articolul 8 alineatul (1) – Acțiune referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală – Vânzare de mărfuri contrafăcute – Drept de autor și drepturi conexe – Dreptul la informare al reclamantului cu privire la originea și la rețelele de distribuție a mărfurilor – Necesitate sau lipsa necesității ca reclamantul să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală”

I. Introducere

1. O întreprindere comercializează reproduceri ale unor reprezentări grafice fără consimțământul persoanei care se prezintă ca fiind creatoarea reprezentărilor respective. Aceasta a introdus o acțiune în justiție referitoare la o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală în temeiul articolului 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48/CE[2], care stabilește un drept procedural care are ca scop garantarea protecției efective a proprietății intelectuale[3]. Această persoană trebuie să demonstreze că este titulara dreptului de proprietate intelectuală în discuție sau doar să prezinte ca fiind plauzibil că ea este titulara dreptului respectiv? Aceasta este în esență întrebarea adresată de Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia).

2. Prezenta cauză va determina Curtea să examineze, în lumina jurisprudenței sale, standardul de probă necesar în cadrul unei cereri de informații cu privire la originea și la rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor în temeiul dreptului la informare prevăzut la articolul 8 alineatul (1)

[1] Limba originală: franceza.

[2] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56). Cu privire la această directivă, a se vedea Petillion, F., și Heirweigh, A., „Genesis, Adoption and Application of European Directive 2004/48/EC”, în *Enforcement of Intellectual Property Rights in the EU Member States*, Petillion, F. (ed.), Intersentia, Antwerpen, 2019, p. 1-48.

[3] A se vedea Concluziile avocatului general Cruz Villalón prezentate în cauza Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:243, punctul 24).

din Directiva 2004/48. Pentru a răspunde la întrebarea adresată, va trebui să se pună în balanță, pe de o parte, dreptul la informare al titularilor de proprietate intelectuală și, pe de altă parte, protecția pârâtului împotriva unei folosiri abuzive a acestui drept.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

3. Potrivit considerentelor (10) și (17) ale Directivei 2004/48:

(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea […] legislații[lor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(17) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă ar trebui să fie stabilite în fiecare caz astfel încât să țină seama în mod corespunzător de caracteristicile specifice ale acestui caz, în special de caracteristicile specifice fiecărui drept de proprietate intelectuală și, atunci când este cazul, de caracterul intenționat sau neintenționat al infracțiunii săvârșite.”

4. Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiect”, prevede:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. […]”

5. Capitolul II din directiva menționată, intitulat „Măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, cuprinde articolele 3-15. Articolul 3 din aceeași directivă, intitulat „Obligație generală”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

6. Articolul 4 din Directiva 2004/48, intitulat „Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, prevede:

„Statele membre recunosc ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în prezentul capitol următoarele persoane:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile,

(b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în special licențiații, în măsura în care legislația aplicabilă permite acest lucru și în conformitate cu aceasta,

(c) organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea,

(d) organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea.”

7. Articolul 8 din directiva menționată, intitulat „Dreptul la informare”, are următorul cuprins la alineatele (1) și (2):

„(1) Statele membre asigură ca, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca răspuns la o cerere justificată și rezonabilă a reclamantului, autoritățile judecătorești competente să poată ordona ca informațiile privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor care aduc [atingere] unui drept de proprietate intelectuală să fie furnizate de contravenient și/sau de orice altă persoană care:

(a) a fost găsită în posesia mărfurilor contrafăcute la scară comercială;

(b) a fost găsită în timp ce utiliza servicii contrafăcute la scară comercială;

(c) a fost găsită în timp ce furniza, la scară comercială, servicii utilizate în activități de contrafacere

sau

(d) a fost semnalată, de către persoana menționată la litera (a), (b) sau (c), ca intervenind în producerea, fabricarea sau distribuirea mărfurilor sau în furnizarea serviciilor.

(2) Informațiile menționate la alineatul (1) cuprind, după caz:

(a) denumirea și adresele producătorilor, fabricanților, distribuitorilor, furnizorilor și ale celorlalți deținători anteriori ai mărfurilor sau ai serviciilor, precum și ale angrosiștilor destinatari și ale vânzătorilor cu amănuntul;

(b) informații privind cantitățile produse, fabricate, livrate, primite sau comandate, precum și prețul obținut pentru mărfurile sau serviciile respective.”

B. Dreptul polonez

8. Articolul 278 din ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (Legea de introducere a Codului de procedură civilă) din 17 noiembrie 1964, în versiunea aplicabilă litigiului principal [4] (denumit în continuare „Codul de procedură civilă”), prevede la alineatul 1:

„În cazurile în care sunt necesare cunoștințe speciale, instanța, după ascultarea solicitărilor părților cu privire la numărul și la alegerea experților, poate solicita avizul unuia sau mai multor experți.”

9. Articolul 479^{89} din acest cod prevede:

„1. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică cauzelor referitoare la protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe, la protecția drepturilor de proprietate industrială și la protecția celorlalte drepturi privind bunurile necorporale (cauzele de proprietate intelectuală).

2. Sunt de asemenea considerate cauze de proprietate intelectuală în sensul prezentei secțiuni cauzele referitoare la:

1) prevenirea concurenței neloiale și combaterea acesteia;

[…]”

10. Articolul 479^{112} din codul menționat prevede:

„Dispozițiile privind debitorul informațiilor se aplică oricărei persoane, inclusiv pârâtului, care deține informațiile menționate la articolul 479^{113} sau care are acces la acestea.”

11. Articolul 479^{113} din același cod are următorul cuprins la alineatele 1 și 2:

„1. La cererea titularului dreptului, dacă acesta demonstrează în mod plauzibil existența unor împrejurări care caracterizează o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, instanța poate, înainte de inițierea unei proceduri referitoare la această încălcare a dreptului de proprietate intelectuală sau în cursul unei asemenea proceduri până la încheierea ședinței în primă instanță, să solicite contravenientului să furnizeze informații privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor, atunci când acest lucru este necesar pentru nevoile acțiunii titularului.

2. În cazul în care cererea de informații a instanței este anterioară procedurii referitoare la încălcarea dreptului de proprietate intelectuală, această procedură trebuie inițiată în termen de cel mult o lună de la data executării ordonanței privind cererea de informații.”

III. Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

12. TB este o persoană fizică care comercializează, prin intermediul magazinelor sale online, articole decorative. În cadrul activității sale economice, ea vinde reproduceri realizate mecanic prin mijloace proprii care conțin o grafică simplă, constituită dintr-un număr restrâns de culori și figuri geometrice, precum și fraze scurte. În această privință, imaginile A, B și, respectiv, C

[4] Dz. U. din 2020, poziția 1575.

(denumite în continuare „reproducerile în cauză”) conțin următoarele enunțuri: „Mój dom moje zasady” („Acasă la mine eu stabilesc regulile”), „Nie ma ludzi idealnych a jednak jestem” („Nu există oameni perfecți și totuși eu sunt unul dintre ei”) și „W naszym domu rano słychać tupot małych stopek. Zawsze pachnie pysznym ciastem. Mamy dużo obowiązków, mnóstwo zabawy i miłości” („Acasă la noi, dimineața, se aude sunetul unor picioruțe. Se simte întotdeauna un miros de prăjitură delicioasă. Avem multe obligații, plăcere și iubire”). TB se prezintă ca fiind creatoarea imaginilor pe care le reproduce, ce în opinia sa sunt opere, în sensul legislației privind dreptul de autor.

13. Copii fidele ale imaginilor A și B, furnizate de „Knor” Sp. z o.o. (denumită în continuare „Knor”) sunt vândute fără consimțământul lui TB în magazinul online și în magazinele fizice ale Castorama Polska Sp. z o.o. (denumită în continuare „Castorama”). În ceea ce privește aceste imagini, nici pe reproducerile care provin de la TB, nici pe cele propuse de Castorama nu se indică autorul sau originea lor. Castorama vinde și reproduceri, furnizate de Knor, al căror text este identic cu cel din imaginea C, dar cu unele diferențe legate de grafică și de font. La 13 octombrie 2020, TB a pus în întârziere Castorama pentru încetarea încălcării drepturilor patrimoniale și morale de autor asupra operelor create de ea pe care această societate le vindea fără consimțământul său.

14. La 15 decembrie 2020, TB a sesizat Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia), instanța de trimitere, în temeiul articolului 479[113] din Codul de procedură civilă. În cadrul acestei proceduri, ea a solicitat Castorama și Knor să îi comunice informații, referitoare la reproducerile în cauză, privind rețelele de distribuție, precum și cantitatea mărfurilor primite și comandate, o listă completă a furnizorilor, data punerii în vânzare a mărfurilor în magazinele fizice și în magazinul online al Castorama, precum și cantitatea lor, prețul obținut din vânzarea mărfurilor, împărțit în vânzări fizice și online. TB a invocat drepturile sale de autor patrimoniale și morale cu privire la reproducerile în cauză și a arătat că informațiile solicitate erau necesare pentru a introduce o acțiune pentru încălcarea drepturilor sale de autor și, în subsidiar, o acțiune în despăgubire pentru concurență neloială.

15. Castorama a solicitat respingerea acestei cereri de informații și, cu titlu subsidiar, o pronunțare în cea mai restrânsă măsură posibilă, strict limitată la opere calificate ca atare în sensul legislației privind dreptul de autor, punând sub semnul întrebării însăși posibilitatea ca reproducerile în cauză să poată fi calificate drept „opere”. Aceasta a invocat de asemenea protecția secretului comercial și a susținut că TB nu a dovedit că deține drepturi patrimoniale de autor asupra acestor reproduceri. Potrivit Castorama, operele de creație intelectuală vizate de cererea TB nu sunt originale și aceasta nu a demonstrat că era îndeplinită condiția privind caracterul lor nou. Admiterea acestei cereri ar însemna acordarea protecției dreptului de autor unor idei și unor concepte, întrucât reproducerile în cauză s-ar înscrie în tendința actuală a „desenelor motivaționale simplificate”, cu enunțuri banale. În plus, Castorama a apreciat că toate elementele grafice ale reproducerilor în cauză sunt banale, repetitive și nu se disting prin nimic original, în materie de compoziție, culori, fonturi utilizate, față de alte imagini disponibile pe piață.

16. Ca răspuns la aceste argumente, TB nu a depus propuneri de probe pentru a dovedi existența unui drept de proprietate intelectuală asupra reproducerilor în cauză, care are la bază cunoștințe speciale (în vederea efectuării unei expertize) în domeniul graficii și al designului. Probele pe care le-a prezentat în cererea sa din 15 decembrie 2020 constau în pagini imprimate cu articole aflate în vânzare în magazinele sale online și facturi de vânzare începând cu anul 2014, precum și în imagini imprimate ale paginilor de internet ale Castorama și facturi de cumpărare de imagini în magazinul online al acesteia.

17. Cu ocazia examinării cererii formulate de TB, instanța de trimitere a ridicat problema interpretării care trebuie dată articolului 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48, în special în ceea ce privește aspectul dacă este necesar să se facă dovada naturii juridice a bunului vizat de cererea de informații sau doar să o prezinte ca fiind plauzibilă, ținând seama de faptul că articolele 6 și 7 din această directivă utilizează formulări diferite și că articolul 4 din directiva menționată vizează „titularii drepturilor de proprietate intelectuală”. Îndoielile acestei instanțe au privit și posibilitatea aplicării unui standard de probă diferit în ceea ce privește statutul reproducerilor în cauză, și anume dacă este sau nu vorba despre opere, și, în consecință, calitatea procesuală activă a lui TB.

18. Instanța de trimitere arată că articolul 479[113] din Codul de procedură civilă constituie transpunerea articolului 8 din Directiva 2004/48 și că articolul 479[89] din acest cod, care definește domeniul cauzelor de proprietate intelectuală, menționează, la alineatul 2 punctul 1, cauzele privind „prevenirea și combaterea concurenței neloiale”. Referindu-se la considerentul (13) al acestei directive[5], instanța respectivă subliniază că, deși jurisprudența poloneză nu a oferit încă un răspuns fără echivoc în această privință, în scopul prezentei cauze, ea interpretează că dreptul național a extins, pentru nevoile interne, aplicarea directivei menționate la actele de concurență neloială constând în copierea fidelă a produselor, chiar dacă acestea nu fac obiectul unor drepturi exclusive precum cele ale titularului dreptului de autor. Ținând cont de aceste elemente, în ceea ce privește partea din cerere referitoare la imaginile A și B, nu ar exista nicio problemă de interpretare a dreptului Uniunii din moment ce TB a făcut dovada că Castorama a vândut reproduceri care constituie copii fidele ale acestor imagini.

19. În schimb, pentru a se pronunța asupra cererii privind imaginea C, ar fi necesar să se interpreteze dreptul Uniunii în măsura în care reproducerea vândută de Castorama nu constituie o copie fidelă a acestei imagini, și anume că textul a fost preluat, dispunerea sa pe pagină a fost păstrată, dar utilizând alte elemente grafice și alte fonturi. Potrivit jurisprudenței poloneze, care ar coincide cu cea a Curții[6], ar reveni instanței sesizate sarcina de a examina caracteristicile creative ale unei opere. În această privință, potrivit instanței de trimitere, atunci când situația de fapt din cauză este complexă, iar experiența instanței nu este suficientă, ar fi necesar să se recurgă la avizul unui expert, sarcina probei și cererea de expertiză revenind, ca regulă generală, reclamantului.

20. Juriștii polonezi ar fi exprimat două puncte de vedere contradictorii cu privire la interpretarea articolului 479[113] din Codul de procedură civilă, considerând fie că reclamantul trebuie să facă dovada că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză, fie că nu este necesar să dovedească încălcarea dreptului protejat, ci doar caracterul său plauzibil, întrucât cererea de informații poate fi îndreptată și împotriva unui terț.

21. Instanța de trimitere precizează că, în opinia sa, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 coroborat cu articolul 4 din această directivă trebuie interpretat în sensul că se referă la o măsură de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală care este aplicată numai dacă este dovedită calitatea de titular al dreptului de proprietate intelectuală și nu este suficient să fie prezentat ca fiind plauzibil faptul că această măsură privește un drept de proprietate intelectuală existent,

[5] Acest considerent enunță că „[e]ste necesar să se determine domeniul de aplicare al prezentei directive cât mai extins posibil pentru a include toate drepturile de proprietate intelectuală reglementate prin dispozițiile comunitare în materie și/sau de legislația internă a statului membru respectiv. Cu toate acestea, această cerință nu se opune posibilității, pentru statele membre care doresc acest lucru, de a extinde, pentru nevoi interne, dispozițiile prezentei directive la acte de concurență neloială, inclusiv copiile parazite, sau de activități similare”.

[6] Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465).

întrucât este necesar să se facă dovada acestei împrejurări, în special în ipoteza în care cererea de informații privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală.

22. În aceste condiții, Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 8 alineatul (1) coroborat cu articolul 4 […] din Directiva [2004/48] trebuie interpretat în sensul că privește o măsură de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală de care o persoană îndreptățită poate beneficia numai în cazul în care se dovedește, în procedura respectivă sau în altă procedură, că este titularul dreptului de proprietate intelectuală?

– în cazul unui răspuns negativ la întrebarea [prima întrebare preliminară]:

2) Articolul 8 alineatul (1) coroborat cu articolul 4 […] din Directiva [2004/48] trebuie interpretat în sensul că este suficient să se arate că este plauzibil că măsura privește un drept de proprietate intelectuală existent[,] fără a fi nevoie să se dovedească această împrejurare, în special într-o situație în care o solicitare de informații privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor este precedată de acțiuni în despăgubire pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală?”

23. Castorama, guvernele polonez și austriac, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

IV. Analiză

A. Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

24. În observațiile sale scrise, guvernul austriac a exprimat îndoieli cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară. Acest guvern a arătat că calificarea drept „operă” în ceea ce privește reproducerile în cauză ar trebui examinată ca o chestiune de drept în cadrul litigiului principal. În această privință, reproducerile respective ar fi la dispoziția instanței de trimitere, prezentarea și conceperea lor specifice fiind evidente și necontestate. Prin urmare, răspunsul la întrebarea privind standardul de probă care trebuie aplicat în contextul articolului 8 din Directiva 2004/48 nu ar fi necesar pentru soluționarea acestui litigiu.

25. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai atunci când este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările

care i-au fost adresate[7].

26. În speță, instanța de trimitere a precizat că imaginea C nu a făcut obiectul unei copii fidele. În această privință, ar fi de competența sa să examineze caracteristicile creative ale unei opere. Potrivit acestei instanțe, atunci când situația de fapt din cauză este complexă, iar experiența instanței nu este suficientă, ar fi necesar să se recurgă la avizul unui expert. Pe de altă parte, TB nu ar fi prezentat nicio propunere de probe care să demonstreze existența unui drept de proprietate intelectuală bazat pe cunoștințe speciale care necesită o expertiză. Prin urmare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că privește o măsură de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală care este aplicată numai dacă încălcarea dreptului de proprietate al titularului este dovedită în situația în care instanța națională în cauză nu este în măsură, în lipsa unor cunoștințe specializate, să efectueze o apreciere autonomă fără ajutorul unui expert. Dacă aceasta este situația, cererea de informații prezentată de TB ar trebui respinsă dacă nu se desfășoară nicio procedură probatorie, în care reclamantul trebuie să aibă un rol activ în stabilirea probelor.

27. Având în vedere acest context juridic și factual, în care instanța de trimitere arată că îi este necesară o decizie preliminară pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, nu este evident că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu litigiul principal sau că problema ridicată prezintă un caracter ipotetic. În aceste condiții, considerăm că prezenta cerere de decizie preliminară este admisibilă.

B. Cu privire la fond

28. Prin intermediul celor două întrebări preliminare, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, reclamantul trebuie să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză sau dacă este suficient să prezinte ca fiind plauzibil faptul că este titularul acestui drept, în special atunci când cererea de informații este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală.

29. Castorama, precum și guvernele polonez și austriac propun să se răspundă la aceste întrebări că reclamantul trebuie să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză. În schimb, Comisia susține că este suficient să stabilească, cu un grad de probabilitate suficient, că cererea sa de informații privește un drept de proprietate intelectuală existent.

30. Potrivit articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/48, statele membre asigură ca, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca răspuns la o cerere justificată și rezonabilă a reclamantului, autoritățile judecătorești competente să poată ordona ca informațiile privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor care aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală să fie furnizate de contravenient și/sau de orice altă persoană care a fost găsită în posesia mărfurilor contrafăcute la scară comercială.

[7] A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2022, HV (Suspendarea dreptului de a conduce) (C-266/21, EU:C:2022:754, punctul 21 și jurisprudența citată).

31. În speță, instanța de trimitere urmărește să afle dacă, atunci când un reclamant exercită o acțiune referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală în temeiul articolului 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48, acesta trebuie să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză.

32. Având în vedere modul său de redactare, această dispoziție nu prevede, în sine, o asemenea obligație pentru reclamant. Totuși, întrucât cererea de informații trebuie să fie „justificată”, rezultă că aceasta trebuie să cuprindă o motivare care conține suficiente elemente de fapt și de probă în legătură cu dreptul de proprietate intelectuală invocat.

33. După cum arată instanța de trimitere, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 trebuie coroborat cu articolul 4 din această directivă, potrivit căruia persoana care solicită aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din directiva menționată trebuie să se încadreze în una dintre cele patru categorii de persoane sau de organisme enumerate la literele (a)-(d) ale acestui articol. Aceste categorii includ, în primul rând, titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în al doilea rând, toate celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în special licențiații, în al treilea rând, organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală și, în al patrulea rând, organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală. Totuși, spre deosebire de titularii drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzuți la articolul 4 litera (a) din Directiva 2004/48, în conformitate cu considerentul (18)[8] al acestei directive, cele trei categorii de persoane menționate la articolul 4 literele (b)-(d) din aceasta trebuie să aibă, în plus, un interes direct în apărarea acestor drepturi și dreptul de a sta în judecată în măsura în care legislația aplicabilă permite acest lucru și în conformitate cu aceasta[9].

34. Întrucât articolul 4 litera (a) din Directiva 2004/48 vizează „titularii drepturilor de proprietate intelectuală”, această dispoziție ar putea fi interpretată în sensul că, în cadrul aplicării articolului 8 din această directivă, reclamantul trebuie să demonstreze efectiv că este titularul dreptului de proprietate intelectuală.

35. Cu toate aceasta, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, rezultă atât din cerința aplicării uniforme a dreptului Uniunii, cât și din cea a principiului egalității că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu conține nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul său de aplicare trebuie, în mod normal, să primească în întreaga Uniune o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând seama nu doar de termenii acesteia, ci și de contextul prevederii și de obiectivul urmărit de reglementarea în cauză[10].

36. Or, în ceea ce privește contextul articolului 8 din Directiva 2004/48, trebuie arătat că articolul 6 din această directivă, intitulat „Dovezi” prevede la alineatul (1) că statele membre se asigură ca, la cererea *unei părți care a prezentat dovezi accesibile în mod rezonabil, suficiente* în sprijinul pretențiilor sale și *a precizat dovezile pe care se întemeiază pretențiile sale* care se află

[8] Potrivit acestui considerent, „[a]r trebui ca persoanele îndreptățite să solicite aplicarea acestor măsuri, proceduri și mijloace de reparație să fie nu numai titularii drepturilor, ci și persoanele care au un interes direct și capacitatea procesuală dacă și în măsura în care legislația aplicabilă permite aceasta, ceea ce poate include organizațiile profesionale însărcinate cu gestionarea acestor drepturi sau cu apărarea intereselor colective și individuale de care sunt responsabile”.

[9] A se vedea Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, punctele 63 și 64, precum și jurisprudența citată).

[10] A se vedea Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. și N.N. (Declarație de renunțare la succesiune) (C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 35, precum și jurisprudența citată).

sub controlul părții adverse, autoritățile judecătorești competente să poată ordona ca aceste dovezi să fie prezentate de partea adversă, sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale. Articolul 7 din directiva menționată, intitulat „Măsuri de conservare a dovezilor", prevede la alineatul (1) că, înainte chiar de introducerea unei acțiuni pe fond, statele membre se asigură că autoritățile judecătorești competente pot, la cererea *unei părți care a prezentat dovezi în mod rezonabil accesibile și suficiente în sprijinul pretențiilor sale* privind încălcarea drepturilor sale de proprietate intelectuală sau iminența unei astfel de încălcări, să ordone măsuri provizorii rapide și eficiente pentru a conserva dovezile pertinente referitoare la încălcarea menționată, sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale. În ceea ce privește articolul 9 din aceeași directivă, intitulat „Măsuri provizorii și asigurătorii", acesta prevede la alineatul (3) că autoritățile judecătorești sunt autorizate, cu privire la măsurile menționate la alineatele (1) și (2) ale acestui articol, să solicite *reclamantului să prezinte orice dovadă disponibilă în mod rezonabil, pentru a dobândi cu suficientă certitudine convingerea că acesta este titularul dreptului* și că dreptul său a fost încălcat sau că această încălcare este iminentă.

37. În consecință, chiar dacă Directiva 2004/48 menționează „titularii drepturilor de proprietate intelectuală" printre persoanele care pot solicita aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din directiva menționată, aceasta din urmă prevede în mod expres că reclamantul, în temeiul articolelor 6, 7 și 9 din directiva respectivă, poate prezenta dovezi în mod rezonabil accesibile și suficiente în sprijinul pretențiilor sale, cu alte cuvinte fără a trebui să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză. În consecință, considerăm că noțiunea de „titular al drepturilor de proprietate intelectuală", în sensul articolului 4 din Directiva 2004/48, nu poate fi înțeleasă în sensul că impune reclamantului să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală pe care îl invocă în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală formulate în temeiul articolului 8 din această directivă.

38. În ceea ce privește obiectivul urmărit de Directiva 2004/48, din considerentele (10) și (13) ale acesteia reiese că obiectivul respectiv constă în apropierea legislațiilor statelor membre pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne și, respectiv, că domeniul de aplicare al acestei directive trebuie să fie determinat cât mai extins posibil pentru a include toate drepturile de proprietate intelectuală reglementate prin dispozițiile de drept al Uniunii în materie sau de legislația internă a statului membru respectiv [11]. În plus, Curtea a statuat că obiectivul directivei menționate constă în asigurarea de către statele membre, în special în cadrul societății informaționale, a protecției efective a proprietății intelectuale [12]. Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că dispozițiile aceleiași directive urmăresc să reglementeze aspectele legate de drepturile de proprietate intelectuală care sunt inerente, pe de o parte, respectării acestor drepturi și, pe de altă parte, încălcărilor acestora din urmă, impunând existența unor căi de atac legale eficace, destinate să prevină, să pună capăt sau să remedieze orice încălcare a unui drept de proprietate intelectuală existent [13].

39. Tot potrivit unei jurisprudențe a Curții, pentru a garanta o protecție ridicată a proprietății intelectuale, trebuie respinsă o interpretare care ar recunoaște dreptul la informare prevăzut la articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 exclusiv în cadrul unei proceduri având ca obiect constatarea încălcării unui drept de proprietate intelectuală, întrucât un asemenea nivel de protecție ar risca să nu fie garantat dacă nu ar fi posibilă exercitarea dreptului la informare menționat și în cadrul unei *proceduri separate*, *inițiată după soluționarea definitivă* a unei

[11] Hotărârea din 18 decembrie 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099, punctul 38).

[12] Hotărârea din 18 decembrie 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099, punctul 39 și jurisprudența citată).

[13] Hotărârea din 28 aprilie 2022, Phoenix Contact (C-44/21, EU:C:2022:309, punctul 39 și jurisprudența citată).

acțiuni care a condus la constatarea încălcării unui drept de proprietate intelectuală [14]. Curtea a precizat că trebuie să se aplice același raționament în ceea ce privește o *procedură autonomă care precedă acțiunea în despăgubire* pentru a putea introduce în mod util o acțiune în justiție împotriva contravenienților prezumați [15].

40. În plus, Curtea a statuat că dreptul la informare, prevăzut la articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 concretizează dreptul fundamental la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și asigură astfel exercitarea efectivă a dreptului fundamental de proprietate, din care face parte dreptul de proprietate intelectuală protejat la articolul 17 alineatul (2) din aceasta. Astfel, dreptul de informare respectiv permite titularului unui drept de proprietate intelectuală să identifice persoana care încalcă acest drept și să ia măsurile necesare, precum prezentarea unor cereri de măsuri provizorii prevăzute la articolul 9 alineatele (1) și (2) din directiva menționată sau de daune interese prevăzute la articolul 13 din directiva respectivă, pentru a proteja dreptul de proprietate intelectuală. Așadar, fără a avea cunoștință deplină de întinderea încălcării dreptului său de proprietate intelectuală, titularul acestui drept nu ar fi în măsură să stabilească sau să calculeze în mod precis daunele interese la care ar avea dreptul ca urmare a acelei încălcări [16].

41. Reiese cu claritate din ansamblul acestei jurisprudențe că trebuie să se facă distincție între funcția unei cereri de informații în temeiul articolului 8 din Directiva 2004/48 și cea a unei acțiuni în justiție prin care se urmărește constatarea încălcării unui drept de proprietate intelectuală. În special în situația avută în vedere de instanța de trimitere în cea de a doua întrebare preliminară, și anume atunci când cererea de informații este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală, această cerere prezintă un caracter *autonom și preliminar*, pentru a avea cunoștință deplină de întinderea încălcării dreptului de proprietate intelectuală, eventual pentru a putea introduce în mod util o acțiune pentru a remedia această încălcare.

42. În acest stadiu al procedurii, nu se poate impune ca, pentru a avea calitate procesuală activă, reclamantul să fie obligat să demonstreze că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză. Dacă aceasta ar fi situația, cererea de informații prevăzută la articolul 8 din Directiva 2004/48 ar fi supusă acelorași cerințe de probă ca și acțiunea în justiție prin care se urmărește constatarea încălcării unui drept de proprietate intelectuală, deși are un rol diferit. Astfel, întrucât procedura diferită instituită la acest articol 8 constituie o particularitate a dreptului Uniunii [17], aceasta și-ar pierde, într-un asemenea caz, o mare parte din utilitatea sa practică.

[14] Hotărârea din 18 ianuarie 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, punctul 24).

[15] Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 82). Astfel, articolul 479[113] alineatul 2 din Codul de procedură civilă prevede că, „[î]n cazul în care cererea de informații a instanței este anterioară procedurii referitoare la încălcarea dreptului de proprietate intelectuală, această procedură trebuie inițiată în termen de cel mult o lună de la data executării ordonanței privind cererea de informații”.

[16] A se vedea Hotărârea din 18 ianuarie 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, punctul 25), și Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 83).

[17] După cum indică Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsurile și procedurile prin care se asigură respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, prezentată de Comisie la 30 ianuarie 2003 [COM(2003) 46 final, p. 16], un asemenea drept de informare a fost introdus numai în sistemul juridic al câtorva state membre, și anume în Germania în legile privind proprietatea intelectuală și în Legea Benelux privind mărcile.

43. În aceste condiții, considerăm că, în cadrul aplicării articolului 8 menționat, reclamantul trebuie să facă plauzibil, prin prezentarea unor dovezi suficiente, fără a trebui să demonstreze acest lucru, că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză, în special atunci când cererea de informații este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală.

44. În speță, instanța de trimitere arată că, în cauza principală, se pune în discuție dreptul de autor al lui TB. În această privință, deși Directiva 2004/48 nu conține nicio definiție a drepturilor de proprietate intelectuală care intră în domeniul său de aplicare, declarația Comisiei privind articolul 2 din Directiva 2004/48 [18] precizează că, potrivit instituției respective, dreptul de autor figurează printre acestea. Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că dreptul de autor intră în sfera noțiunii de „proprietate intelectuală”, în sensul acestei directive [19].

45. Potrivit considerentului (17) al directivei menționate, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație pe care aceasta le prevede ar trebui să fie stabilite în fiecare caz astfel încât să țină seama în mod corespunzător de caracteristicile specifice ale cazului respectiv. În această privință, considerentul (19) al aceleiași directive [20] subliniază că dreptul de autor există încă de la crearea unei opere și nu necesită o înregistrare formală. În ceea ce privește acest drept, din jurisprudența Curții referitoare la Directiva 2001/29/CE [21] reiese că noțiunea de „operă” este constituită din două elemente. Pe de o parte, aceasta presupune un obiect original care este o creație intelectuală proprie autorului său și, pe de altă parte, impune exprimarea acestei creații. În ceea ce privește primul element, pentru ca un obiect să poată fi considerat drept original, este necesar și în același timp suficient ca el să reflecte personalitatea autorului său, manifestând alegerile libere și creative ale acestuia din urmă. În ceea ce privește cel de al doilea element, noțiunea de „operă” avută în vedere de Directiva 2001/29 presupune în mod necesar existența unui obiect identificabil în mod suficient de precis și de obiectiv [22]. Este de competența instanței de trimitere să verifice dacă TB a făcut să fie plauzibil, prin prezentarea unor dovezi suficiente, faptul că este titular al dreptului de autor în ceea ce privește imaginea C în raport cu reproducerea sa comercializată de Castorama.

46. Trebuie adăugat că Directiva 2004/48 are ca obiect să asigure un echilibru just, pe de o parte, între interesul titularilor la protecția dreptului lor de proprietate intelectuală, consacrată la articolul 17 alineatul (2) din cartă, și, pe de altă parte, protecția intereselor și a drepturilor fundamentale ale utilizatorilor unor obiecte protejate, precum și a interesului general. Mai precis, în ceea ce privește articolul 8 din această directivă, Curtea a avut deja ocazia să statueze că dispoziția menționată urmărește să concilieze respectarea a diferite drepturi, în special dreptul la informare al titularilor și dreptul utilizatorilor la protecția datelor cu caracter personal [23].

18 JO 2005, L 94, p. 37.

19 A se vedea de exemplu Hotărârea din 18 decembrie 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099).

20 Potrivit acestui considerent, „[î]ntrucât dreptul de autor există încă de la crearea unei opere și nu necesită o înregistrare formală, este util să se reia norma enunțată la articolul 15 din Convenția de la Berna care stabilește prezumția conform căreia autorul unei opere literare sau artistice este considerat ca atare atunci când numele său este indicat pe operă. […]”.

21 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

22 A se vedea Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461, punctele 22-25).

23 A se vedea Hotărârea din 9 iulie 2020, Constantin Film Verleih (C-264/19, EU:C:2020:542, punctele 37 și 38, precum și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European din 29 noiembrie 2017, Orientări cu privire la anumite aspecte ale Directivei 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală [COM(2017) 708 final, p. 11], potrivit căreia, „pentru a asigura utilizarea echilibrată a sistemului de asigurare a respectării [drepturilor de proprietate intelectuală] la nivel de drept civil, autoritățile judiciare competente [ar trebui] în general să efectueze o evaluare de la caz la caz atunci când au în vedere aprobarea măsurilor, procedurilor și mijloacele de reparație” prevăzute de Directiva 2004/48.

47. În același sens, articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2004/48 prevede că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie printre altele corecte și echitabile și nu trebuie să fie costisitoare în mod inutil. În plus, potrivit alineatului (2) al acestui articol, aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive. Articolul menționat impune astfel statelor membre și, în definitiv, instanțelor naționale să ofere garanții care să urmărească în special ca cererea de informații vizată la articolul 8 din directiva menționată să nu fie folosită în mod abuziv [24].

48. În consecință, este obligația instanței de trimitere să aprecieze temeinicia cererii de informații și să verifice dacă reclamanta nu a folosit abuziv cererea respectivă. În acest scop, este de competența acelei instanțe să ia în considerare în mod adecvat toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților [25]. În ipoteza în care această instanță ar ajunge la constatarea existenței unui abuz de drept, ea ar trebui să refuze acordarea dreptului la informare prevăzut la articolul 8 din Directiva 2004/48 [26].

49. Având în vedere tot ceea ce precedă, considerăm că articolul 8 alineatul (1) din această directivă trebuie interpretat în sensul că, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, reclamantul trebuie să facă plauzibil, prin prezentarea unor dovezi suficiente, faptul că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză, fără să i se impună să demonstreze acest lucru, în special atunci când cererea de informații este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală. Instanța națională trebuie de asemenea să aprecieze temeinicia acestei cereri și să ia în considerare în mod corespunzător toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților, în special pentru a verifica dacă reclamantul nu a folosit în mod abuziv această cerere.

V. Concluzie

50. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia) după cum urmează:

Articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

trebuie interpretat în sensul că

în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, reclamantul trebuie să facă plauzibil, prin prezentarea unor dovezi suficiente, faptul că este titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză, fără să i se impună să demonstreze acest lucru, în special atunci când cererea de informații este anterioară introducerii unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală. Instanța națională trebuie de asemenea să aprecieze temeinicia acestei cereri și să ia în considerare în mod corespunzător toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților, în special pentru a verifica dacă reclamantul nu a folosit în mod abuziv această cerere.

[24] A se vedea în acest sens Hotărârea din 28 aprilie 2022, Phoenix Contact (C-44/21, EU:C:2022:309, punctul 43).

[25] A se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, punctul 70).

[26] A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2020:1063, punctul 121).